Universal Declaration Of Human Rights - Jirel Language

मि (मानव) अधिकारते विश्वव्यापी घोषणापत्र

प्रस्तावना

लुङ्वा खाङ्गिते मि परिवारओनते गाङे सदस्यओनते दाक्पोनते प्रतिष्ठा, समानत ताङ अधिकारते सम्मानते लागीदु स्वतन्त्रता, न्याय ताङ शान्ति आधार ईन्दाकी, मानव अधिकारओनते अवहेलना ताङ उपेक्षाते परिणामकी मि जातीते विवेकलाराङ आघात ओङच्या च्योक बर्बरतापूर्ण कामओन ओङाकी खित्सादु मि जातीला जीवा माखावा खाला दाक्पोन आस्था ताङ आवाज लोङा डेत्च्या स्वतन्त्रता चले खिता डेता फाप्च्ये सर्वसाधारण जन्ताते छ्चेजीक ईच्छा ओताकी अत्याचार ताङ दमनते विरुद्ध तिरी उपायते रुपला विद्रोह खिताला मिओनला वाध्य मोजोच्या खालगीते कानुनते शासनदुकी मि अधिकारते संरक्षण खिताला काल्वेई आवश्क्त ओताकी, राष्ट्रओन किल्दु च्याओनते च्योक सम्बन्ध ज्वाप्ला आवश्क्ता ओताकी संयुक्त राष्ट्रसंघते जन्ताओनकी वडापत्रला मिते मौलिक अधिकारओन थेमे मिते प्रतिष्ठा थोकराङ ख्योबो मि ताङ फेम्मे मिते समान अधिकारओन अभिव्यक्त खिन वृहत स्वतन्त्रताते इ्चोम्बो सामाजिक प्रगती, जीवनस्तर प्रवर्द्धन खित्च्ये दृढ संकल्प खाबाकी, सदस्य लुङबाओकी संयुक्त राष्ट्रसंघते सहयोगला मि अधिकारओन थेमे मौलिक स्वतन्त्रता डेत्कीन विश्वव्यापी सम्मान, पालना थेमे प्रवर्द्धन खित्च्ये प्रतिज्ञा खावेकी, थेमे दि अधिकार ताङ स्वतन्त्रतापुर्ण प्राप्तीते लागीदु गाङेते बराबर समझदारी ओङा महत्वपुर्ण ओताकी, महासभाकी गाङे जनताओन ताङ थेमे गाङे लुङवेकी हासील खित्च्याते दोक्पोई साझा मापदण्डते रुपला दि मानव अधिकारते विश्वव्यापी घोषणपत्र घोषणा खिओत । थेमे दि उद्देश्यते लागीदु गाङे व्याक्ती ताङ गाङे समाजते अंगकी दि घोषण पत्रला ध्यानला ज्याक्ला शिक्षा ताङ शिक्षाते माध्यमदुकी दि अधिकार ताङ स्वतन्त्रताओन छ्चवापा सम्मान प्रवर्द्धन खिताला, राष्ट्रिय थेमे अन्तराष्ट्रिय स्तरला, सदस्य राष्ट्रते जन्ताओन किल्दु, थेवेते क्षेत्र ताङ क्षेत्राधिकार नाङदु थे अधिकारओनते सम्मान ताङ पालना खिताला प्रयत्न खित्च्ये विश्वास लाबा ओत ।

धारा १

गाङे मि प्रतिष्ठा ताङ अधिकारते आधारला जन्मजात स्वतन्त्रता ताङ समान ओङ्गो । थेवेकी वुद्धि ताङ विवेक लाकीन वाबा ओङ्गो थेमे जेन मिताङ आज्यो न्वाते व्यावहार खिता फाप्क्योत ।

धारा २

जाति, वर्ण, लिंग, भाषा, धर्म, राजनैतिक अथवा खुदुक विचारधारा, राष्ट्रिय अथवा सामाजिक सम्पत्ति, जन्म थेमे जेन हैसीयतच्योक आधारला जुनोङ खालगी भेदभाव माखाबा खाला गाङे मि लाईदु दि घोषणपत्रला उल्लेख खाबाते अधिकार ताङ स्वतन्त्रताते अधिकार ओङ्गो । दि दुकी वाहेक राजनीतिक, क्षेत्रधिकार मेन्सीन जेन लुङबा थेमे क्षेत्रताङ सम्बन्धीत मि, जुनोङ स्वतन्त्रता, संरक्षित, स्वशासनला थेमे फि लुङ्बादुकी शासित लुङ्बा च्योक जुनोङ बात लाङला भेदभाव खित्च्या मेत ।

धारा ३

गाङे मिते जीवन स्वतन्त्रता थेमे सुरक्षाते अधिकार ओङ्गो ।

धारा ४

सुङलाङ वधुवा थेमे दास जोला ज्यवाच्या मेत् ।

धारा ५

जुनोङ मिला शारीरिक यातना खित्च्या थेमे क्रुर, अमानवीय थोकराङ अपमान ओङच्या व्यवहार थेमे सजाय खित्च्या मेत् ।

धारा ६

गाङे कानुन मिंकला गाङे मिला दोक्पोई मिते रुपला मान्यता डेत्च्या अधिकार ओङ्गो ।

धारा ७

सुईदा मिला भेदभाव मिखीता खाला कानुन मिंकला समान ओङ्गो थेमे कानुन आधारला गाङेला समान व्यवहार खिओत् । गाङे मिला दि घोषणपत्रते उल्लंनघन, वा जेन खालीते भेदभाव वा खैदा खालगीते भेदभाव लागीदु उत्तेजना खित्च्ये विरुद्ध कानूनते समान संरक्षण डेत्च्ये अधिकार ओङ्गो ।

धारा ८

गाङे मिला संविधान थेमे कानूनदुकी बिन्दाते मौलीक अधिकार उल्लघंन खित्च्ये कामओन विरुद्ध सक्षम न्यायलयदुकी प्रभावकारी न्याय डेत्च्या अधिकार ओत ।

धारा ९

सुङलाङ दाक्पोन ईच्छा अनुसार जिन्च्या, किल्ला ज्यवाच्या थेमे लुङबादुकी देन्च्या काम खित्च्या मेत् ।

धारा १०

गाङे मि थेवेला लै खाबाते फौजदारी अभियोग थेमे थेते अधिकार ताङ दायित्व खिता फाप्जीन स्वतन्त्रता ताङ सक्षम न्यायलयला बराबर ढंगकी निष्पक्ष ताङ सार्वजानिक सुनुवाई खिता डेत्च्ये अधिकर ओङ्गो ।

धारा ११

(१) दण्ड खित्च्ये अभियोग लै खाबाते गाडे मिला सार्वजानिक सुनुवाईला दाक्पोन रक्षाते लागीदु गोच्याते प्रमाणओन पेस खित्च्या थेमे कानून अनुसार दोसी प्रमाणित मुचाडासाक निर्दोष ओडच्ये अधिकार ओत ।

(२) सुईदा मिला काम खिन खित्जीन राष्ट्रिय थेमे अन्तराष्ट्रिय कानूनकी दण्ड खिता फाप्च्ये ठहर माखाबाते थोक खालगी मि जोसुकैला दण्ड खिता फाप्च्ये दोषी प्रमाणीत खाला सजाय तेरच्या मेत । थेमे थे दण्डनीय कसुर खिता बेला लागू खाबाते भन्दा काल्वेई सजाय ओड तेरच्या मेत ।

धारा १२

जुनोड मिते गोपनियता, परिवार, खाम्मा थेमे बानी व्यावहारला दाक्पोड ईच्छा अनुसारकी थेमे गैरकानूनी तरिकाकी हस्तक्षेप खित्च्या मेत । थोकराड थेते प्रतिष्ठा थेमे मिनलाड गैरकानूनी आक्रमन खित्च्ये मेत । गाडे मिला थोक खालगी हस्तक्षेप थेमे आक्रमण विरुद्ध कानूनदुकी संरक्षण डेत्च्या अधिकार ओड्गो ।

धारा १३

(१) गाडे मिला दाक्पोड लुडबाते सिमाना नाडदु ओडच्या डोच्या थेमे जहादुड देताला डेत्च्या स्वतन्त्रताते अधिकार ओत ।

(२) गाडे मिला दाक्पोन लुडबा थेमे जेन लुडबा तोडा डेत्च्या मेनसीन दाक्पोन लुडबा ग्युरा डेत्च्या आधिकार ओड्गो ।

धारा १४

(१) गाडे मिला अत्याचार ताड उत्पीडीतदुकी सोन्दाला जुनोड लुडबाला गाल्ला देता डेत्च्ये अधिकार ओड्गो ।

(२) गैर राजनीतिक, अपराधओन अथवा संयुक्त राष्ट्रसंघते उद्देश्य ताड सिद्धान्तओन विरुद्धते कामओनकी खास खाला बाबाते मुद्धाओनला सासीन दि अधिकार चले खिता सासीन मेडेतो ।

धारा १५

(१) गाङे मिला राष्ट्रियताते अधिकार ओत ।

(२) जेनोङ मिला दाक्पोङ ईच्छाअनुसार थेते राष्ट्रियतादुकी वञ्चीत खित्च्या मेत, सासीन जुनोङ मिला राष्ट्रियता परिवर्तन खिता डेत्च्या अधिारदुकीङ वञ्चीत खित्च्या मेत ।

धारा १६

(१) उमेर छाडाते ख्योको मि थेमे फेम्मे मिला जाति, राष्ट्रियता थेमे धर्मकी वन्देज माखावा खाला दाक्पोङकी ईच्छा खावाते ताङ फाङ्मा खाला देत्च्या अधिकार ओङ्गो । थेवाला फाङ्मा खावा वेलाला, फाङ्मा खाकीन देता तिरी थेमे फाङ्मादुकी ठाला वेलाला समेत बराबर अधिकार ओङ्गो ।

(२) वेहुला ताङ वेहुली डिकारते स्वतन्त्रता थेमे मञ्जुरीला कामा फाङ्मा ओङ्गो ।

(३) परिवार समाजते प्रकृतिक थेमे आधारभूत ईकाई ईन्दाकी परिवारकी समाज थेमे लुङमादुकी संरक्षण डेत्च्या अधिकार ओङ्गो ।

धारा १७

(१) गाङे मिला दाक्पोङ व्याक्तिगत थेमे जेन मिताङ डिक्ला सम्पत्ति ज्यवावा डेत्च्या अधिकार ओत ।

(२) जुनोङ मिला स्वेच्छाकारी ढंगकी थेते सम्पतीदुकी टाल्ला ज्वावा डेत्च्या मेत ।

धारा १८

गाङे मिला दाक्पोङ विचार ज्वाच्या, विवेक चले खित्च्या थेमे धर्म स्वतन्त्रताते अधिकार ओङ्गो । दि नाङदु थेकी दाक्पोङकी रोजे खावाते धर्म थेमे आस्था जेन परिवर्तन खिता डेत्च्ये स्वतन्त्रता, व्यात्तीगत रुपला वा जेन ताङ डिक्ला, सार्वजानीक थेमे नीजि रुपला पूजा खिता डेत्च्या स्वतन्त्रताते इचेम्मु, दाक्पोङ धर्म माने खित्च्या, दाक्पोन धर्म लोप्च्या, आस्था तेन्च्या, पुजा आज खिता डेत्च्या च्योक स्वतन्त्रताओन ओङ्गो ।

धारा १९

गाङे मिला विचार ताङ अभिव्यक्ती स्वतन्त्राते अधिकार ओङ्गो । दि अधिकार नाङदु हस्तक्षेप माखावा खाला दाक्पोङ विचारओन ज्वावा डेत्च्ये स्वतन्त्रता, सिमानाते वन्देज मेता खाला जुनोङ माध्यमदुकी

सूचना ताङ विचार डेत्च्या, खोज थेमे प्रसार खिता डेत्च्या स्वतन्त्रता ओङ फाप्क्योत ।

धारा २०

(१) गाङे मिला शान्तिपूर्ण सभा खिता डेत्च्ये थेमे संङ्गठन खोले खिता डेत्च्या अधिकार ओङ्गो ।

(२) जुनोङ मिला जुनोङ संङ्गठनला ङ्वाप्ला बाध्य जोच्या अथवा जबरजस्ती खिता मुथुबो ।

धारा २१

(१) गाङे मिला प्रत्यक्ष वा स्वतन्त्र रुपकी छाने खाबाते प्रतिनीधिदुकी दाक्पोङ लुङ्वा सरकारला भाग लिन्दाला अधिकार ओङ्गो ।

(२) गाङे मिला दाक्पोङ लुङबाते सार्वजानिक सेवाला समान अधिकार ङचेत्क्यो ।

(३) सरकारते साशन खित्च्ये अधिकार जन्ताते इच्छाला ओङ्गो । थोकराङ ईच्छा नाङदु थेमे निष्पक्ष मतदानदुकी खित्च्या ओत थेमे थोक खालगी निर्वाचन गोप्य मतदान वा जेन थोकराङ खालगीते स्वतन्त्र मतदान प्रणालीदुकी ओङ्गो ।

धारा २२

समाजते सदस्य हैसीयतदुकी गाङे मिला सामजिक सुरक्षाते अधिकार ओङ्गो, थोकराङ गाङे मिला राज्यते राष्ट्रिय प्रयत्नला थेमे अन्तराष्ट्रिय सहयोगदुकी थेमे गाङे लुङ्बाते स्राते ताङ साधानदुकी थेमे प्रतिष्ठा ताङ स्वतन्त्रता व्यक्तीत्व विकासते लाईदु औदी गोच्याते आर्थिक, सामाजिक ताङ सास्कृतिक अधिकारओन उपभोग खिता डेत्च्या अधिकार ओङ्गो ।

धारा २३

(१) गाङे मिला काम खित्च्या, दाक्पोन ईच्छाला लाह्म छोल्च्या, काम खिताला डिक्च्याते थेमे लेमु ओङच्याते, वेरोजगारते संरक्षण डेत्च्ये अधिकार ओङ्गो ।

(२) गाङे मिला जुनोङ खालगीते भेदभाव माखाबा खाला बराबर कामकी लागीदु बराबर पैसा डेत्च्या अधिकार ओङ्गो ।

(३) काम खित्कान गाङे मि थेमे थेते परिवारते लागीदु मानविय प्रतिष्ठा अनुसार सोन्दाला थेते वन्दोवस्तते लागीदु लेमु ताङ डिक्च्योत परिश्रमीक डेत्च्या थेमे गोवा फाप्सीन सामाजिक संरक्षणदुकी थेमे जेन उपायदुकी थेला भरथेगते अधिकार ओङ्गो ।

(४) गाङे मिला दाक्पोङ हित रक्षाते लागीदु ट्रेड युनियन खोले खित्च्या थेमे थे नाङदु देता डेत्च्ये अधिकार ओङ्गो ।

धारा २४

गाङे मिला दाक्पोङला गोच्याते समय ताङ थेकी डेत्च्याते विदा ताङ ङा सोच्या ताङ फुर्सदते अधिकार ओङ्गो ।

धारा २५

(१)गाङे मिला थे ताङ थेकी परिवारते स्वास्थ ताङ कल्याणते लागीदु साच्ये चिज, खोन्च्ये खोलाक, देत्च्याते खाम्वा, थेमे मेनकी उपचार व्यवस्था ताङ थेला गोच्याते सामाजिक सेवा ताङ ङ्चेम्बु लेमु खालगीते जीवन सोन्दा डेत्च्या अधिकार ओङ्गो । थोकराङ वेरोजगार, नासिन, काम खिता मुथुप्च्या, ख्योबो मेताते, गान्दा गाम्मा वा थेवेदुकी थारीते थेमे जेन स्थितिला, साधन ताङ स्रोतते अभावला सोन्दाला दुक्पा ओङसीन सुरक्षाते अधिकार ओङ्गो ।

(२) आमा ताङ फिजाला विशेष हेरचाह थेमे साहायता डेत्च्ये अधिकार ओत । फाङ्मा खाकीन थेमे फाङ्मा मखाबा खाकीन केबाते गाङे फिजाओन गाङेला समान सामाजिक संरक्षण चले खिता डेत्च्ये अधिकार ओङ्गो ।

धारा २६

(१) गाङे मिला शिक्षाते अधिकार ओङ्गो । कम्तीलाङ प्रारम्भीक ताङ आधारभूत शिक्षा निशुल्क ओङ्गो । प्रारम्भीक शिक्षा अनिवार्य च्योकराङ ओङ्गो । प्राविधिक ताङ व्यावसायीक शिक्षा गाङेकी ङ्चेत्क्यो थेमे उच्च शिक्षा योग्यताते आधाराला गाङेला समान रुपकी ङ्चेत्क्यो ।

(२) शिक्षा, मिते व्यात्कीत्वते विकास ताङ मि अधिकार थेमे मौलीक स्वतन्त्रताते सम्मानला सुदृढ खित्च्ये छ्चवापा निर्देशीत ओङ्गो । शिक्षाकी गाङे राष्ट्र, जातीय ताङ धार्मीक हुलकी नाङदु, समाजदारी, सहीसुष्णता थेमे च्वाकीच्योक व्यावहार, थेमे संयुक्त राष्ट्रसंघते शान्ति कायम खित्च्या प्रयत्नओनला दोन्नपा खेराला सहयोग ओङ्गो ।

(३) दाक्पोङ सन्तानला तेर्च्ये शिक्षाते प्राथमिक अधिकार दाक्पोङ आवा आमाला ओङ्गो ।

धारा २७

(१) गाङे मिला दाक्पोङ समुदायते सांस्कृतिक जीवला स्वतन्त्रता हिसावकी ङ्वाप् डेत्च्या, कला तेन्दा डेत्च्या थेमे वैज्ञानिक प्रगती थेमे दिते उपलब्धीते फाईदाओन चले खिता डेत्च्ये अधिकारओन ओङ्गो ।

(२) गाङे मिला थेकी रचना थेमे सृजना खावाते जुनोङ वैज्ञानिक, साहित्यीक थेमे कलात्मक कृतिदुकी डेताते नैतिक थेमे भौतिक लाभओनते संरक्षण खिता डेत्च्ये अधिकार ओङ्गो ।

धारा २८

गाङे मिला दि घोषणापत्रला टिबाते अधिकारओन ताङ स्वतन्त्रता पूर्ण हिसावकी डेत्च्याते समाजिक ताङ अन्तराष्ट्रिय व्यवस्थाते अधिकार ओङ्गो ।

धारा २९

(१) गाङे मिला दाक्पोङ समाज छ्यवापा दायित्व ओङ्गो । दोक खालगी समाजला देत्ला कामा व्यक्तीते स्वतन्त्रता थेमे पूर्ण विकासते सम्भावना ओङ्गो ।

(२) दाक्पोङ अधिकार स्वतन्त्रताते अधिकार चले खित्जीन गाङे मिकी जेन मिते अधिकार स्वतन्त्रतातेङ ठेम्मा खाला आधार खिता फाप्क्यो थेमे प्रजातान्त्रीक समाजते नैतिकता, सार्वजानिक व्यवस्था, सर्वसाधारणते कल्याणते लागीदु गोच्याते उचित आवश्क्ताओन लिन्जिन कानूनदुकी टालाते सिमा नाङदु देता फाप्क्योत ।

(३) दि अधिकार ताङ स्वतन्त्रताओन संयुक्त राष्ट्रसंघते सिद्धान्त ताङ उद्देश्य विपरीत ओङच्या खाला जुनोङ अवस्थाला चले खिता डेत्च्या मेत ।

धारा ३०

खैदा लुङवा मि थेमे वर्गकी दि घोषणपत्रला उल्लेख खावाते अधिकार ताङ स्वतन्त्रताओनला वास्था मिखित्च्या थेमे दिला मिचे खित्च्या उद्देश्यकी थेमे थोक खालगी काम खिता थुप्च्या खाला थेमे काम खित्च्या खाला दि घोषणपत्रला टिबाते अधिकार ताङ स्वतन्त्रताला व्याख्या खिता मुथुपो ।

(१० डिसेम्वर १९४८ ला संयुक्त राष्ट्रसंघते महासभादुकी पारीत ओङाते)

नाम: टहल जिरेल
पद: अध्यक्ष
जिरेल संघ नेपाल
केन्द्रीय कार्य समिति

जिरेल संघ नेपाल
Estd 2003